

Prof. dr. Josef. Opatrný
SIAS FF UK

Posudek diplomové práce

Jan Gebert, *Partido de la Revolución Democrática. Upholder of the Revolutionary Tradition*, 100 str. rkp.+ přílohy

Jan Gebert se zabývá ve své diplomové práci problematikou, která přitahuje v posledních letech v různé podobě pozornost historiků (a často i politiků) snad ve všech zemích hispánského světa. Totiž otázkou, která z politických sil v té které zemi je dědicem národních tradic, tedy ve své podstatě místem historie v politických debatách současnosti i minulosti. Gebert zkoumá tuto problematiku na konkrétním příkladu levicové Strany demokratické revoluce, přičemž je to právě Mexiko, kde má využívání historie pro aktuální politické cíle dlouhou tradici.

Už na počátku existence nezávislého mexického státu hledal Agustín Itúrbide argumenty pro expanzi v historii a prohlašoval moderní Mexiko za dědice předkolumbovské aztécké civilizace. Ve druhém desetiletí dvacátého století se pak stala mexická revoluce fenoménem, který stále přitahuje pozornost politiků a veřejnosti. Politická strana, která od mexické revoluce přímo odvozovala své právo řídit zemi jako instituce revolucí přímo vytvořená Partido Revolucionario Institucional sice ztrácela od osmdesátých let svoje pozice, zůstává však přesto i nadále významným faktorem na mexické politické scéně. Příslušníci jejího levého křídla, podobně jako část mexické společnosti, označují dnes ovšem PRI za málo horlivé srážce revolučních tradic a řada z nich proto skončila u původně předvolební koalice stran i hnutí s málo konkrétními programy, která se nakonec proměnila ve stranu horlivě se hlásící k radikálnímu křídlu protagonistů revoluce z let 1910-1917, respektive k pozdějším politikům, kteří měli program radikálů naplňovat, především k Lázaro Cárdenasovi. Tato volba není náhodná. Lázaro Cárdenas splnil nacionalizací významné části nerostného bohatství Mexika a prohloubením pozemkové reformy nejdůležitější články ústavy završující revoluční boje.

Práce Jana Geberta je inteligentní analýzou argumentace jedné ze tří v současnosti nejvýznamějších politických sil v Mexiku. Diplomant odkazuje na vysokou autoritu, již si uchovává mexická revoluce u části mexické společnosti i na fakt, že tato tento segment Mexičanů ochotný účastnit se politického života alespoň účastí na volbách ztratil důvěru k PRI, což otevřelo PRD (část její členské základny se rekrutuje z levice PRI, včetně jejího kandidáta v nedávných presidentských volbách Obradora) cestu k pokusu o uzurpaci

postavení dědice revoluční tradice v zemi. Gebert přitom opakovaně upozorňuje na fakt značné ideologické šíře mexické revoluce, což umožňuje různým skupinám mexického politického života vybrat jednu ze stránek revoluční ideologie, opominout ostatní, přihlásit se k vybrané a prohlásit se za jejího dědice. PRD se tak hlásí k oné radikální podobě revoluce, která je zosobňovaná Zapatou a Villou, aniž by ovšem jejich moderní následovatelé zmínili fakt sporů těchto vůdců mexického venkova s radikálním segmentem městských vrstev ztělesňovaných anarchistickými dělníky. Vzhledem k tomu, že si tuto historickou skutečnost dnes už málokdo uvědomuje a Villa i Zapata jsou považováni za představitele všech radikálních složek mexické revoluce, nepředstavuje tento rozpor pro ideology PRD žádný problém. Podobně jako tolik politiků, kteří odkazují ve svých programech na historii, nepoužívají totiž skutečných historických faktů, ale častěji mýtů, které nemají se skutečnou historií nic společného.

Zde také spatřuji možná největší problém Gebertova textu. V práci chybí konstatování, že politikům slouží v jejich argumentaci lépe jednoznačné historické mýty než často velmi rozporuplná historická skutečnost. Problematickým se mi jeví i některá tvrzení z úvodu textu. Jistě lze pochybovat u uplatňování demokratických principů za vlády PRI v jejich nejčistší podobě, na druhé straně bych se neodvažoval hovořit o politickém systému Mexika osmdesátých let jako o „nedemokratickém režimu“ (str. 2). Spornou se mi jak jeví i myšlenka spojovat mexickou revoluci s poslední fází utváření mexického národa. (viz str. 1), k níž se diplomant opakovaně vrací. Odhlédneme-li od faktu, že otázka formování moderních národů v Latinské Americe představuje pro historiky devatenáctého i dvacátého století stále značný problém, nezbude nám než konstatovat, že v průběhu devatenáctého století nezasahovaly do událostí v zájmu mexického státu („Estado-nación“) jen elity, ale celkem pravidlně široké vrstvy obyvatelstva (ve válce za nezávislost Hidalgovi Indiáni, ve válce reformy vrstva venkovského obyvatelstva stejně jako za války intervenční, Benito Juárez pak nejen ztělesňoval možnost těch nejnižších vrstev společnosti dosáhnout na nejvyšší mety, ale hlásal nutnost považovat za příslušníky mexického národa všechny obyvatele mexického státu) a hlásily se tímto způsobem ke své příslušnosti k mexickému národu.

Přes všechny uvedené výhrady považuji práci za velmi kvalitní. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji klasifikovat stupněm výborně.

V Praze, dne 24. ledna 2007.

Prof. dr. Josef Opatrný

